

Helsinki 16.6.2015

ACCESS YOUTH CAFÉ -seminaari: Osallisuutta ja osallistamista maahanmuuttajataustaisille nuorille

Salla Korhonen

Kiasmassa järjestettiin kesäkuisena tiistaina Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestö IOM:n koordinoiman ja Euroopan Komission rahoittaman, joulukuusta 2013 toukokuuhun 2015 ajoittuneen ACCESS -hankkeen seminaari. Paikalle oli kutsuttu yhteistyökumppaneita, hankkeeseen osallistuneita nuoria, sekä maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa toimivien tahojen edustajia ympäri Suomen. Aamupäivän aikana käytiin läpi saavutettuja tuloksia, kuultiin osallistuneiden nuorten kokemuksia ja tutustuttiin lyhyesti hankkeen yhteydessä kehitettyyn itsearviointityökaluun. Iltapäivän ohjelma koostui learning café -menetelmällä toteutetuista työryhmistä, joiden aiheet liittyvät hankkeen aikana esiin nousseisiin teemoihin.

ACCESS -hankkeen tavoitteena oli edistää maahanmuuttajataustaisten nuorten halukkuutta osallistua yhteiskunnalliseen ja poliittiseen keskusteluun, sekä parantaa nuorille tarjottavia vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia. Hankkeen aikana arvioitiin kuntien toteutuneita käytäntöjä nuorten kuulemisessa viidessä eurooppalaisessa kaupungissa: Helsingissä, Barcelonassa, Marseillessa, Prahassa ja Cluj Napocassa. Tavoite oli myös lisätä monikulttuuristen nuorten ja kuntien välistä yhteistyötä. Lähtökohtana on ollut havainto siitä, että poliittisesti ja yhteiskunnallisesti aktiiviset nuoret omaavat todennäköisemmin eurooppalaisen identiteetin ja ovat valmiimpia osallistumaan oman yhteisönsä ja yhteiskunnan kehittämiseen.

Hankkeen yhteydessä järjestetyissä koulutuksissa käytiin läpi teemoja niin paikallisella, kansallisella kuin EU:n tasolla. Paikallisryhmien vetäjinä eli vertaisohjaajina toimivat maahanmuuttajataustaiset nuoret, ja ryhmiin osallistuneet nuoret pääsivät vaikuttamaan niiden teemoihin ja sisältöihin. Helsinkiin muodostui kolme vertaisryhmää, joiden teemoiksi nuoret valitsivat muun muassa koulukiu-

saamisen, rasismien, työllistymisen sekä syrjäytymisen ehkäisyn. Paikallisten toimintaryhmien ja koulutusten lisäksi hankkeen aikana kehitettiin yhteistyössä vertaisarvioijien kanssa itsearviointityökalu, jota erilaiset maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa toimivat tahot voivat hyödyntää toimintansa osallistavuuden arviointiin. Itsearviointityökalun avulla on mahdollista pohtia oman organisaation vahvuuksia ja kehittämisiä alueita. Arviointityökalun pohjana toimivat väitteet pohjautuvat eri organisaatioiden tekemiin tutkimuksiin ja niissä on huomioitu muun muassa Euroopan neuvoston, Euroopan Komission, Ihmisoikeus- ja tasa-arvokomission sekä Nuorisotutkimusverkoston antamia suosituksia. Myös vertaisohjaajat ja kuntien edustajat osallistuivat vertaisarviointiin ja viitekehyksen rakentamiseen. Vertaisarviointien pohjalta on julkaistu myös loppuraportti, joka on suunnattu ensisijaisesti päättäjille ja nuorten kanssa toimiville tahoille. Hankkeen aikana ja sen yhteydessä julkaistuissa materiaaleissa keskeinen näkökulma on ollut osallisuuden näkeminen monitasoisena ja erilaisia ulottuvuuksia sisältävänä. Poliittinen osallisuus ei ole pelkästään äänestämistä vaaleissa, vaan siihen voi sisältyä myös muun muassa säännöllisesti järjestettäviä nuorten ja päättäjien välisiä tapaamisia tai vastademokratiaa, kuten graffiteja tai protesteja.

Iltapäivän työryhmissä syntyi vilkasta keskustelua ja paljon käytännön ehdotuksia nuorten osallisuuden ja osallistumisen edistämiseksi. Esiin nousi esimerkiksi se, miten nuoret ilmaisevat itseään yli-päättään usein toisin kuin edustuksellisen demokration konsensus-ideaali edellyttää. Eräs osallistuja toi esiin, että olisikin tärkeä tunnistaa niitä erilaisia hetkiä ja juttuja, eräänlaisia ”kipinöitä”, jotka herättävät nuorissa innon vaikuttaa asioihin. Myöskään nuorisovaltuustot ja oppilaskunnat eivät osallistujien kokemuksen perusteella ole vielä riittävän laajal-

ti tavoittaneet niitä nuoria, jotka muutenkin jäävät esimerkiksi puutteellisen kielitaitonsa tai erilaisen sosiaalisen pääoman vuoksi syrjään. Osallistujat toivoivat, että muun muassa näiden tahojen toimintaa kehitettäisiin jatkossa sellaiseen suuntaan, että ne tavoittaisivat mahdollisimman monenlaisista taustoista tulevia nuoria. Esiin tuli useaan otteeseen myös ajatus siitä, että nuoret itse ovat oman elämänsä parhaita asiantuntijoita, ja siksi heidän osallistumismahdollisuuksiensa edistäminen on tärkeää. Valtaosalla kohderyhmän nuorista ei esimerkiksi vielä ole äänioikeutta joko ikänsä tai kansalaisuutensa perusteella, joten siksi myös osallisuuden ja osallistumismahdollisuuksien monimuotoisuuden näkökulma on olennainen.

Kommentti:

Päivän aikana käytiin läpi paljon tärkeitä teemoja ja ryhmäkeskustelujen anti oli kiinnostavaa ainakin osallistujan näkökulmasta. Nähtäväksi jää, kuinka hyvin eri tahot ja toimijat omaksuvat hankkeen aikana kehitetyt työkalut käyttöönsä. Tilaisuuteen

osallistujista valtaosa oli eri alojen aikuisia ammattilaisia, ja itse maahanmuuttajataustaisten nuorten edustus oli lopulta varsin vähäinen. Tarkoituksena onkin varmasti ollut tavoittaa ensisijaisesti päättäjiä ja nuorten kanssa toimivia ammattilaisia ja jakaa hyviä käytäntöjä heidän kauttaan. **Jäin** kuitenkin pohtimaan erilaisia rakenteita ja käytäntöjä, jotka saattavat hankaloittaa nuorten omaa osallistumista tämän tapaisiin hankkeisiin tai tilaisuuksiin ylipäätään. Mikäli tavoitteena on edistää erilaisista taustoista tulevien nuorten osallisuutta ja tulosten hyödyntämistä myös nuorten omaehtoisessa toiminnassa, tulisi nähdäkseni huomiota kiinnittää vielä lisää esimerkiksi materiaalien ja nettisivujen selkokielisyyteen ja helppokäyttöisyyteen. Etenkin vasta hiljattain Suomeen tulleille nuorille ei vielä ole ehtinyt kertyä laajaa kielitaitoa tai käsitystä monimutkaisista vaikuttamis- ja päätöksentekoprosesseista, joten mikäli heidätkin halutaan tavoittaa, tulisi näihin seikkoihin kiinnittää huomiota.

Hankkeen tuloksia ja materiaaleja sekä itsearviointityökalu löytyvät sivustolta: accessyouth.eu.

Helsinki 17.6.2015

Ennakoivaa yhteistyötä uskonnollisten yhteisöjen ja viranomaisten kesken

Sari Vanhanen

Juhannusviikolla järjestettiin Helsingissä Kanava ry:n tiloissa keskustelu- ja seminaaritalaisuus, jossa käsiteltiin eri tahojen välistä yhteistyötä väkivaltaisen ekstremismin tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi Suomessa. Tilaisuuden järjestäjinä olivat Kirkon Ulkomaanapu, Sisäministeriö sekä Uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhanvälitysverkosto.

Seminaarin pohjana oli analyysi ja palautekeskustelu em. tahojen toteuttamasta, aiheeseen liittyvästä opintomatkaista Yhdysvaltoihin. Kirkon Ulkomaanavun ja Uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhanvälitysverkoston järjestämän opintomatkan tarkoituksena oli tarjota viranomaisille ja yhtei-

söjen edustajille tilaisuus yhdessä tutustua kansainvälisesti toimiviksi osoittautuneisiin yhteistyömahdollisuuksiin sekä vahvistaa yhteisöjen ja viranomaisten välistä vuoropuhelua. Kirkon Ulkomaanapu tukee uskonnollisia johtajia ja yhteisöjä sekä näiden ja viranomaisten välistä yhteistyötä useissa maissa. Edellä mainittujen seminaarin järjestäjätahojen lisäksi opintomatkaalle osallistui eri uskontokuntien, poliisin, työ- ja elinkeinoministeriön sekä kansalaisjärjestöjen (Kehitä ja Arvosta ry. sekä Nuoret Muslimit ry.) edustajia. Tilaisuudessa esiteltiin matkan lähtökohtia ja tavoitteita sekä vierailun tuloksina kriittisiä huomioita ja kehittämisehdotuksia.

Paneelikeskustelussa eri uskontokuntien edustajat toivat esiin omat näkökulmansa sekä ottivat kantaa esitettyihin kehittämissajatuksiin. Keskustelussa tuli esiin yhteinen huoli tämänhetkisestä tilanteesta sekä tarve kehittää edelleen uskontokuntien välistä yhteistyötä. Yhtenä esimerkkinä tuotiin esille Yhdysvalloissa toteutettava ”Shoulder to shoulder” -hanke, jossa eri uskontokunnat suojaavat toisiaan vihaa ja väkivaltaa vastaan. Yhteisöjen aktiivista osallisuutta ja kumppanuutta uusien työkäytäntöjen rakentamisessa pidettiin erittäin tärkeänä.

Irtiotto yhteisöjen leimaamisesta

Väkivaltaisen ekstremismin uhka on esillä julkisuudessa erityisesti ISIS-järjestön toiminnan sekä Syyrian ja Irakin konfliktien vuoksi. Seminaarissa eri edustajat korostivat, että myös Suomessa tulee olla tarkkana terminologian ja sanojen suhteen, joita käytetään aiheesta puhuttaessa. Erityistä vastuuta peräänkuulutettiin median edustajilta, mutta myös virkamiehiltä ja asiantuntijoilta. Vaarana on uskonnollisten yhteisöjen, erityisesti islamilaisten yhdistysten ja yhteisöjen, kielteinen leimaaminen.

Sisäministeriön kehittämisspäällikkö Tarja Mankinen totesi, että on tärkeää tunnistaa väkivaltainen ekstremismi ja radikalisoituminen, jotta sitä voidaan ennalta ehkäistä. Myös Suomessa tulee edelleen vahvistaa ilmiöön liittyvää asiantuntemusta laaja-alaisesti. Tehokas ennaltaehkäisy vaa-

tii yhteistyötä viranomaisten, järjestöjen ja yhteisöjen välillä.

Kehittämis ehdotuksena tuotiin esille yhteisöjen tasaveroinen rooli sekä suunnittelussa, toteutuksessa että arvioinnissa. Tämä edellyttää lisäresursseja muun muassa nuorille suunnattuun toimintaan, mutta myös yhteisöjen omaa kiinnostusta ja sitoutumista verkostotyöhön eri tahojen kanssa.

Myönteisten vaihtoehtojen rakentaminen

Tilaisuudessa puhuttiin useaan kertaan ’vaihtoehtoisista narratiiveista’ (kertomuksista) ja näiden esille tuomisesta nykyistä laajemmin. On tärkeää, että erityisesti nuoret saavat muutakin tietoa tilanteesta taistelualueilta kuin vain ISIS-järjestön välittämää propagandaa. Konkreettisia evästyksiä haettiin sekä nuorten, perheiden tukemisen, viranomaistyön että uskonnollisten yhteisöjen näkökulmasta. Ehdotuksina tulivat esiin muun muassa yhteisöjen voimavarojen ja toimintaresurssien lisääminen; paikallisen yhteistyön vahvistaminen eri viranomaisten ja yhdistysten kesken; matalan kynnyksen palveluiden ja neuvonnan tarjoaminen perheille (anonyymisti) sekä eri uskontokuntien nuorten yhteisten kohtaamisten järjestäminen.

Seminaarissa tuli voimakkaasti esiin monialaisen dialogin tarve. Tämä vaatii keskinäistä luottamusta sekä uudelleenajattelua ja mahdollisten ennakoasenteiden murtamista puolin ja toisin.

KOVE – Kotouttava verkosto – ja yhteistyöhanke Turussa uskonnollisten yhteisöjen kanssa

Turussa toteutetussa (1.3.2014–15.6.2015) KOVE – kotouttava verkosto- ja yhteistyö -hankeessa on rakennettu aiempaa tiiviimpää yhteistyötä Turun kaupungin ja paikallisesti toimivien eri uskonnollisten yhdistysten kanssa. Hanketta on koordinoitu Turun kaupungin ulkomaalaistoimiston kautta. KOVE-hanke on panostanut sekä yhdistyskohtaiseen että yhdistystenväliseen toimintaan, mikä on synnyttänyt uudenlaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Lähtökohtana on ollut uskonnon merkityksen ja vaikutusten huomioiminen sekä kotoutuvan yhteisön että yksilöllisen identiteetin kannalta. Toiminnassa on korostunut erityisesti miehiin kohdistuva, ja heidän kanssaan toteutettu, työote. Yhtäältä on pyritty vahvistamaan yhdistysten, eri viranomaisten, poliisin ja koulujen välistä yhteistyötä väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisemiseksi. KOVE-hankkeen tuloksina syntyntä, hedelmällistä yhteistyötä jatketaan edelleen aktiivisen vuoropuhelun kautta. Tälle vaikutuksiltaan moniulotteiselle toiminnalle tullaan hakemaan myös jatkorahoitusta.